

למה זה כל כך מסובך?

מדיניות המס והפנסיה בישראל לא רק מורכבת מאוד, כך שאדם מהישוב יתקשה להבין, אלא גם מלאה באפליות. דו-שיח עם לקוח, לא ממש דמיוני, ממחיש עד כמה השיטה סבוכה ואפילו עקומה

אותם פיצויים פטורים, אני אשחוק את הפטור על הקצבה עד כדי ביטולו?"

אני אומר כן, שוב, ואז מוסיף, שוב, עוד פרט קטן אחד - אם אתה זכאי לפטור על הקצבה, כלומר אם לא מימשת זכאותך לפטור על הפיצויים 15 שנים לפני גיל הפרישה, תוכל גם להוון את אותה קצבה פטורה לסכום חד-פעמי שאף הוא יהיה פטור ממס.

"אה-הא, עכשיו זה כבר מסובך", אומר הלקוח, "מה שאתה בעצם אומר לי זה שכדי שאני אוכל להוון קצבה לסכום חד-פעמי פטור ממס, אני צריך לוותר על ניצול פטור לפיצויים ב-15 שנים שקודמות לגיל הפרישה כך שראשית, תעמוד ליזכותי הקצבה הפטורה, אז אני אוכל להוון אותה ולקבלה כסכום אחד וללא מס? וכיצד יחושב הסכום האחד מתוך אותה קצבה פטורה?"

"זה פשוט", אני משיב, "בתוכנית הפנסיונית שלך ישנו מקדם המרה, איזשהו מספר המבוסס על חישובים אקטואריים, בו מחלקים את הסכום שצברת ובהתאם מקבלים את גובה הקצבה החדשית שלך, ככל שהמקדם נמוך יותר תקבל קצבה גבוהה יותר וככל שהמקדם גבוה יותר תקבל קצבה נמוכה יותר חזת עבור אותו סכום כסף שנצבר".

מקדם ההמרה - זה טוב או רע?

"אבל אליה וקוץ בה", אני מוסיף ואומר. "ומה הקוץ?", שואל הלקוח בסקרנות מהולה בראגה, "מקדם נמוך - קצבה גבוהה, דווקא נשמעת לי עסקה לא רעה". "אכן על פניו", אני משיב, "אבל שים לב, כי לצורך חישוב הסכום החד-פעמי המתקבל בהיוון, כופלים את מקדם ההמרה בקצבה הפטורה! כלומר, ככל שהמקדם נמוך יותר, אמנם תקבל קצבה חודשית גבוהה יותר אבל בהיוון תקבל סכום חד-פעמי פטור ממס נמוך יותר וככל שהמקדם גבוה יותר, תקבל קצבה חודשית נמוכה יותר, אבל בהיוון יתקבל סכום חד-פעמי פטור ממס גבוה יותר".

"זה נשמע לך הגיוני?", שואל אותי הלקוח ועכשיו הוא כבר רגז. "אתה רציני? הרי נניח שהבנתי את מה שאמרת לי עד כה, ונניח גם שלאורך הדרך ילוו אותי מתכננים פנסיוניים פייננסיים שילמדו אותי להבין, ימנעו ממני ליפול לכל מיני מלכודות ולעשות מדי פעם טעויות,

הרי מדובר בפער של למעלה מ-100,000 שקלים פטורים ממס ונוסיף על זה את פער המינימום, שכן לנשים מקדם היוון גבוה משל גברים, כך שלמעשה את ההיוון הגבוה ביותר היום תוכל לעשות אישה שתעמוד בכללים ותהיה לה את תוכנית הקצבה הגרועה ביותר עם המקדם הגבוה ביותר?".

"אכן, אתה צודק", אני מנסה להסביר בשקט. "מכיוון שבשנת 2008 החליטו במדינת ישראל לבטל את מסלול החיסכון ההוני ולכפות את מטרת החיסכון הפנסיוני לקצבה בלבד, ומנגונו היוון שעד אז כמעט ולא היו בשימוש הפכו למילה החמה ביותר בשוק הפנסיה, עמלים על זה כמעט ארבע שנים באגף שוק ההון, הביטוח והחיסכון באמשרד האוצר במציאת מקדם היוון אחיד לכלל החוסכים ואולם טרם הגיעו להסכמה פה אחד האם המקדם יהיה 200,201,202, או אולי - שומו שמיים - 220."

"וחוצ'מזה לקוח יקר, אתה צריך לדעת כי בנוסף להכל, על מנת שבכלל תוכל לבצע היוון פטור לפי מקדם של כל החיים, אתה חייב שאחרי ההיוון תישאר לך קצבה חודשית של לפחות 4,200 שקלים. אם לא צברת קצבה שכזו, לא תהיה זכאי להיוון מלא אלא להיוון המבוסס על מקדם 60 בלבד, כלומר היוון ל-5 שנים. וזה עוד לא הכל, עריין לא הספקו לדבר על הקצבה המוכרת והבעיות שלה".

"קצבה מוכרת? מאיפה עכשיו זה בא?", שואל הלקוח, "די, כבר כואב לי הראש, בסך הכל רציתי להבין האם הפנסיה שלי חייבת במס או לא?". "ראה, בעיקרון מדובר על פטור לקצבה, שמטרתו למונע ככל מס בחיסכון הפנסיוני שלך, אבל אני מעדיף שנרחיב על כך בפעם אחרת. הרי גם בלי להוסיף אותה זה כבר מסובך ובטח שלכאב ראש זה לא יעזור".

"מניעת כפל מס? בעיות בקצבה המוכרת? אולי באמת נמשיך בפעם אחרת, הקצבה שלי כבר כואבת".

מדובר בקוראים נכבדים, אם תצליחו להבין את הכתוב אתם מחונונים ואם לא - אז ברוכים הבאים לעולם סבוך ומלא אפליות של מדיניות המס הנוכחית בחיסכון הפנסיוני במדינת ישראל.

לא פעם זיהיתי מבט ודהם על פני לקוח כשהבין שהפנסיה שלו, מקור המחיה העיקרי שלו לעת זקנה, שאותה חסך במשך כל תקופות עבודתו, היא ברוטו, כלומר חייבת במס, בדומה לכל הכנסה אחרת מיגיעה אישית

כדי להחזיר את הצבע לפניו, הייתי מוסיף מייד, כי במקרים מסויימים ניתן לפטור ממס את הקצבה כולה, או חלקה ועל בסיס זה אף ליהנות מפטורים נוספים.

באילו מקרים שואל מייד הלקוח ואני עונה, כי באופן עקרוני לכשתגיע לגיל הפרישה (67 גבר 64 אישה), תוכל לנצל הטבה המאפשרת לקבל פטור ממס בגין 35% מקצבתך החודשית. "נהדר", אומר הלקוח ונושם לרווחה, "זה כבר נשמע יותר טוב". אבל אז אני מבהיר, כי ההטבה מוגבלת והיא אינה עולה על 2,800 שקלים לחודש, כך שלמעשה בהתחשב בנקודות זיכוי ובסך המס, מקצבה ברוטו של עד כ-7,500 שקלים לגבר וכ-8,300 שקלים לאישה, לא ינוכה מס, אך מעבר לכך ינוכה גם יווכה.

להוון קצבה - זאת המטרה

"עדיין זה נשמע לא רע", אומר הלקוח, אבל אז אני מוסיף עוד פרט קטן אחד - אם אתה שכיר וסיימת לעבוד (החל מגיל 52 לגבר ו-47 לאישה) אסור לך לנצל את הפטור ממס בגין הפיצויים שקיבלת ממעסיקך ממנו פרשת, אחרת, במרבית המקרים, תאבד את הפטור על הקצבה החודשית. "מה זאת אומרת?", שואל הלקוח, "אני רוצה להבין מה אמרת לי כרגע - אם אסיים לעבוד בגיל 51 ואקבל ממעסיקי פיצויים פטורים ממס, אז הפטור שלי על הקצבה לא יפגע, אבל אם אסיים לעבוד בגיל 52 ואיך ואקבל את

הכותב משמש כמנהל המטה המקצועי של מבטח סימון סוכנויות לביטוח בע"מ ומתמחה בניהול הסדרים פנסיוניים ופיננסיים של בכירים בדגש על היבטי מיסוי